

Hadiyth Ya 21

Kumpendelea Kheri Ndugu Yako Muislamu Kama Unavyojipendelea Nafsi Yako

عَنْ أَنَسٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِإِخْرَيْهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Anas (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((*Hatoamini mmoja wenu mpaka ampendelee nduguye anayojipendelea nafsi yake*)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uislamu unasisitiza Waumini kupendana na kuungana, na unapendelea ummah uwe mmoja wenyewe nguvu. [Aal-'Imraan 3: 200].
2. Iymaan zinatofautiana kwa daraja, Waumini wengineo Iymaan zao ni kubwa kabisa kiasi cha kumpendelea mwenziwe anayojipendelea nafsi yake. Nayo si sifa nyepesi kuimiliki.

﴿ لَنْ تَنَالُوا الْبَرَ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ﴾ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴾

((Hamtozea kuufikia wema [kabisa] mpaka mtoe katika vile mnavyovipenda. Na chochote mnachokitoa, basi hakika Allaah Anakijua)).²

3. Waumini wapendeleane kheri daima, wakirimiane na waoneane huruma.
4. Muumin daima awe ni mwenye kumnufaisha mwenziwe na jambo lao liwe moja katika kumtii Allaah (سبحانه وتعالى). [At-Tawbah 9: 71]. [Rejea Hadiyth namba 21, 22].

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Aal-'Imraan (3: 92).

5. Muumin ayachukie maovu kumfikia mwenziwe kama anavyochukia kumfikia mwenyewe.
6. Muumin asiwe na sifa ya uchoyo, bali ajikhini nafsi yake kwa ajili ya nduguye. [Al-Hashr 59: 9].
7. Sifa ya kumpendelea mwenzio imesawazishwa na lymaan kwa maana kuwa ikiwa Muislamu hatompendelea nduguye anachokipendelea yeye, basi lymaan yake itakuwa na utata.

Hadiyth Ya 22

Kuhifadhi Undugu Wa Kiislamu, Haki, Heshima, Kutokufanyiana Uadui, Chuki Na Kudharauliana

---

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ((لَا تَحَاسِدُوا وَلَا تَنَاجِشُوا وَلَا تَبَاغِضُوا وَلَا تَنَابِرُوا وَلَا يَعْبُثُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ بَعْضٌ، وَكُوْنُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا). الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ. التَّقْوَى هَا هُنَّا)) وَيُشَيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَاتٍ ((يَحْسُبُ امْرِئٌ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ). كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ))

رواه مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) amesema: Mtume wa Allaah (صلی الله علیہ وآلہ وسلم) amesema: ((**Msihusudiane, wala msipandishiane bei** [katika biashara pasina kuwa na haja ya kununu], **wala msibughudhiane, wala msikatane, wala msiingie katika biashara waliyokwishaingia wenzenu, nyote kuweni ni waja wa Allaah ndugu moja. Muislamu ni ndugu wa Muislamu, hamdhulumu, wala haachi kumsaidia, wala hamdanganyi, wala hamdharau. Taqwa ipo hapa)) akaashiria kifiani mwake mara tatu. ((Yatosha kuwa shari mtu kumdharau nduguye Muislamu. Kila Muislamu juu ya Muislamu mwenziwe ni haramu damu yake, mali yake, na heshima yake)).³**

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uislamu unasisitiza kuchunga haki na heshima baina ya watu, na unatahadharisha kudharauliana. [Rejea Hadiyth namba 88, 89, 96 126].

﴿يَتَأَيَّهُ الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوا لَا يَسْخَرُونَ قَوْمًا مَّنْ قَوْمٌ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِرُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابِرُوا بِالْأَلْقَبِ بِئْسَ الْآَسُمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُّبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾

((Enyi mliaoamini! Wanaume wasiwadharau wanaume wenzao, huenda wakawa bora kuliko wao. Na wanawake wasiwadharau wanawake wenzao, huenda wakawa bora kuliko wao. Wala

---

³ Muslim.

msitukanane kwa kabila, wala msiiitane kwa majina mabaya [ya kejeli]. **Jina bay a kabisa kuambiwa mtu ni mfasiki** [asi] **baada ya kuwa ni Muislamu** [Na kufanya haya ni uasi]. **Na wasiotubu, basi hao ndio madhalimu** [wa nafsi zao]).⁴

2. Uislamu unakataza kuudhiana [Al-Ahzaab 33: 58] na kutendeana uadui bali kushirikiana kwa wema [Al-Maaidah 5: 2].
3. Waislamu wote ni ndugu [Al-Hujuraat: 49: 10].
4. Uhasidi, bughudha na chuki, ni mionganini mwa maradhi ya moyo yanayomhatarisha Muislamu siku ya Qiyaamah kufika mbele ya Allaah (سبحانه وتعالى) akiwa na moyo usiosalimika [Ash-Shu'araa 26: 88-89].
5. Uislamu unasisitiza kuungana si kutengana au kukatana undugu [Muhammad 47: 22-23].
6. Kuuana ni mionganini mwa madhambi makubwa, nayo yanahuusiana na haki ya mtu [An-Nisaa: 92-93].
7. Taqwa ipo moyoni, na inadhihirishwa kwa vitendo vyake, kukhofu kutenda uovu na kutenda mema.
8. Muislamu anafaa achunge sana asije kuingia katika haramu kwa kuvunja heshima ya nduguye, kumwaga damu yake au kula mali yake.
9. Hii ni Hadiyth 'adhimu yenyeye kutufunza mahusiano mema na maingiliiano mazuri baina ya Waislamu wao kwa wao na wanaadamu wote duniani.

---

⁴ Al-Hujuraat (49: 11).

Hadiyth Ya 23

Atakayemtimizia Haja Nduguye Na Kumsitiri Atapata Faraja Na Sitara Siku Ya Qiyaamah

---

عن ابن عمر (رضي الله عنهم) أنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: ((الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ
لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ، وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ، وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّ
اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ سَرَّ مُسْلِمًا سَرَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa bin 'Umar (رضي الله عنهم) kwamba Mtume wa Allaah amesema: ((**Muislamu ni ndugu wa Muislamu, hamdhulamu wala hamsalimishi** [kwa adui]. **Na atakayemtimizia haja nduguye, Allaah Atamtimizia haja yake.** **Na atakayemfariji** [atakayemuondoshea] **Muislamu dhiki yake, Allaah Atampa faraja ya dhiki zake Siku ya Qiyaamah.** **Na atakayemsitiri Muislamu mwenzake** [aibu zake], **Allaah Atamsitiri** [aibu zake] **Siku ya Qiyaamah**).⁵

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Waislamu wote ni ndugu wanapasa kutendeana mema [Al-Hujuraat: 10, Al-Maaidah: 2].
2. Uislamu unakataza kufanyiana dhuulma [Rejea Hadiyth namba 19]
Pia Allaah (سبحانه وتعالى) Anasema katika Hadiyth Qudsiy: ((**Enyi waja Wangu! Mimi Nimejiharamishia dhuluma juu ya Nafsi Yangu na nikaifanya ni haramu baina yenu basi msidhulumiante**)).⁶
3. Waislamu wanapasa kusaidiana dhidi ya adui.
4. Himizo la kusaidiana wakati wa dhiki na shida.
5. Himizo la kusitiriana aibu na onyo kali la kuieneza aibu, kashfa, uzushi n.k. kwa wengineo.

---

⁵ Al-Bukhaariy na Muslim.

⁶ Muslim.

﴿إِنَّ الَّذِينَ شُحِبُّونَ أَن تَشْيِعَ الْفَحْشَةَ فِي الَّذِينَ إِمَّا نُؤْمِنُ بِهِمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا
وَالآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾

((**Hakika wale ambao wanapenda kueneza faahishah** [machafu ya zinaa, uovu n.k.] **kwa wale walioamini, watapata adhabu iumizayo katika dunia na Aakhirah. Na Allaah Ndiye Anayejua** [ya maslaha yenu] **na nyinyi hamjui7**

6. Malipo ya Aakhirah ni makubwa zaidi kuliko ya duniani. [An-Nahl: 41].
7. Rahma ya Allaah (سبحانه وتعالى) kuwalipa waja wanapotendeana wema.
8. Muislamu akhiari kumwondoshea dhiki nduguye duniani apate kuondoshewa dhiki Siku ya Qiyaamah, kwani huko ndiko kwenye dhiki na shida kubwa zaidi. [Al-Hajj 22: 1-2].

---

⁷ An-Nuwr (24: 19).

Hadiyth Ya 24

Uongo Unaruhusiwa Katika Kupatanisha Waliogombana Na Vitani

عَنْ أُمَّ كُلُّثُومِ بِنْتِ عُقْبَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: ((لَيْسَ الْكَذَابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيُنْمَى خَيْرًا)) متفق عليه. وفي رواية مسلم زيادة قَالَتْ: وَلَمْ أَسْمَعْهُ يُرْحَصُ فِي شَيْءٍ مَا يَقُولُ النَّاسُ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ: تَعْنِي الْحُرْبَ، وَالإِصْلَاحَ بَيْنَ النَّاسِ، وَحَدِيثَ الرَّجُلِ امْرَأَةً وَحَدِيثَ الْمَرْأَةِ رَوْجَهَا

Imepokelewa kutoka kwa Ummu Kulthuum bint 'Uqbah (رضي الله عنها) amesema: Nilimsikia Mtume wa Allaah (صلی الله علیہ وآلہ وسلم) akisema: ((*Hajasema uongo yule mwenye kusuluuhisha baina ya watu akawa anasambaza [habari ya] kheri, au anasema kheri*)).⁸ Na katika riwaya ya Muslim kuna ziada inayosema: Akasema "wala sikumsikia akiruhusu chochote katika uongo wanaosema watu isipokuwa katika mambo matatu". Yaani katika vita, kusuluuhisha baina ya watu, mwanamume kuzungumza na mkewe na mke kuzungumza na mumewe."

Mafunzo Na Hidaaya

1. Uislamu umeharamisha kusema uongo isipokuwa katika hali tatu zilizotajwa.
2. Umuhimu wa kuweko amani baina ya jamii ya Kiislamu kiasi kwamba kusema uongo ambao ni dhambi kubwa umehalalishwa kwayo. [Rejea Hadiyth namba 94].
3. Fadhila za kusuluuhisha waliookhasimikiana ni kubwa mno.

﴿ لَا خَيْرٌ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ أَبْتِغَاءَ مَرَضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾

((*Hakuna kheri katika mengi wanayoshauriana kwa siri, isipokuwa [mashauri ya] wale wanaoamrisha kutoa sadaka au kufanya mema*

⁸ Al-Bukhaariy na Muslim.

au kupatanisha baina ya watu. Na atakayefanya hivi kwa kutaka radhi za Allaah, basi Tutampa ujira mkubwa)).⁹

4. Umuhimu wa mapatano na amani baina ya mke na mume na jamii kwa ujumla [An-Nisaa 4: 128, Al-Anfaal 8: 1, Al-Hujuraat 49: 10].
5. Uislamu ni Dini ya amani, na kuamkiana kwa maamkizi ya Kiislamu ni sababu mojawapo ya kuleta amani na kumwingiza Muislamu Peponi. [Rejea Hadiyth namba 42, 73].

---

⁹ An-Nisaa (4: 114).

Hadiyth Ya 25
**Wanyonge Na Masikini Watakuwa Peponi, Na Majabari Na Wenyewe Kiburi
Watakuwa Motoni**

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): ((اَخْتَجَّتِ
الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتِ النَّارُ: فِي الْجَبَارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ. وَقَالَتِ الْجَنَّةُ: فِي ضَعَفَاءِ النَّاسِ وَمَسَاكِينِهِمْ:
فَقَضَى اللَّهُ بَيْنَهُمَا: إِنَّكِ الْجَنَّةَ رَحْمَتِي أَرَحَمُ بِكِ مَنْ أَشَاءَ. وَإِنَّكِ النَّارَ عَذَابِي أَعَذِّبُ بِكِ مَنْ أَشَاءَ.
وَلِكِلِّيْكُمَا عَلَيْ مِلْوَهَا)) رواه مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Sa'iyd Al-Khudriyy (رضي الله عنه) amesema: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Pepo na moto zilihojiana [zilikhasimikiana]**). **Moto ukasema:** *Kwangu kunapatikana watu majabari na wenyewe kiburi.* **Pepo ikasema:** *Kwangu kunapatikana watu madhaifu na masikini wao.* Allaah Akahukumu baina yao (Akisema): *Wewe Pepo ni Rahma Yangu, Nitamrehemu kwa sababu yako Nimitakaye. Na wewe moto ni adhabu Yangu, Nitamwadhibu Nimitakaye kwa sababu yako, na nyote Nitawajaza).*)¹⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Allaah (سبحانه وتعالى) Anawaacha watu wawe huru kutenda wayatakayo baada ya kuwaonyesha njia ya haki na ya ubatilifu [Al-Balad 90: 8-10].

﴿ إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبَتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ إِنَّا هَدَيْنَاهُ
السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كُفُورًا ﴾

((**Hakika Sisi Tumemuumba binaadamu kutohana na mbegu ya uhai iliyochanganyika** [ya mwanamume na mwanamke] ili **Tumfanyie mtihani** [kwa amri Zetu na makatazo Yetu]. **Kwa hiyo Tukamfanya ni mwenye kusikia** [na] **mwenye kuona**)) ((**Hakika Sisi Tumemuongoa**, [Tumembainishia] **njia** [zote mbili kuwa hii ndiyo ya kheri na hii ndiyo ya shari], **basi** [mwenyewe tena] **atakuwa mwenye shukurani, au awe mwenye kukufuru** [kukanusha])).¹¹

---

¹⁰ Muslim.

¹¹ Al-Insaan (67: 2-3).

2. Hikma ya Allaah (سبحانه وتعالى) kuwajaalia baadhi ya watu kuwa ni masikini, wanyonge na wengineo kuwa ni matajiri wenyе nguvu [An-Nahl 16: 71]. Hata Mitume wamefadhilishwa wengine juu ya wengine [Al-Baqarah 2: 253].
3. Ujuzi wa Allaah (سبحانه وتعالى) kwamba baadhi ya waja Wake watakuwa ni wema japokuwa wao ni dhaifu, maskini na wanyonge, na hivyo hatima yao itakuwa ni Pepo. Na wengineo watakuwa wenyе kutakabari na majabari juu ya kuwa ni matajiri, hivyo hatima yao itakuwa ni moto. [Hadiyth: (**Wataingia Peponi Waislamu masikini kabla ya matajiri wao kwa nusu siku ambayo ni miaka 500**)].¹²
4. Bishara njema ya Pepo kwa walio wanyonge duniani, na tisho la moto kwa wenyе kutakabari na majabari. [Rejea Hadiyth namba 55].
5. Hii inatufunza kuwa kufaulu Aakhirah hakutegemei uwezo wa kifedha hapa duniani.

---

¹² Swahiyh At-Tirmidhiy ya Al-Albaaniy.

Hadiyth Ya 26

Kulea Watoto Wa Kike Ni Kuwa Pamoja na Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم) Peponi

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله وسلم): ((مَنْ عَالَ جَارِيَتِينَ حَتَّىٰ تَبْلُغَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ)) وَضَمَّ أَصَابِعَهُ. رواه مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Anas bin Maalik (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآلـه وسلـم) amesema: ((Atakayewasimamia [kuwalea na matumiz] mabinti wawili mpaka wabaleghe, atakuja Siku ya Qiyaamah mimi na yeye ni kama hivi)), Akavishikanisha vidole vyake.¹³

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila za kulea watoto wa kike ambao walikuwa wakidhalilishwa zama za ujaahiliyyah mpaka kufikia kuzikwa wangali hai.

﴿ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُلِّتْ ﴾ ۚ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

((Na mtoto mwanamke aliyezikwa hali ya kuwa yuhai atakapoulizwa)) ((Kwa makosa gani aliuawa?)).¹⁴
2. Hoja kwa makafiri wanaozusha kwamba mwanamke wa Kiislamu hana haki wala hadhi. Bali Uislamu umemnyanyua mwanamke cheo chake na kumpatia hadhi kubwa.
3. Kulea watoto wa kike malezi mema ya Dini ni sababu ya mzazi kuingia Peponi.
4. Sababu mojawapo ya kumjaalia mtu kuwa karibu na Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم) Peponi ni kuwalea wasichana vizuri.
5. Ukarimu na upole wa Mtume (صلى الله عليه وآلـه وسلـم) kwa watoto na wazazi [At-Tawbah 9: 128].

¹³ Muslim.

¹⁴ At-Takwiyr (81: 8-9).

6. Muislamu anatakiwa awe mwadilifu kwa watoto wake katika malezi bila kubagua wavulana au wasichana.
7. Hii inaonyesha fadhila kubwa ya wasichana katika jamii ya Kiislamu. Ndio mshairi akasema: "Kumlea vyema msichana ni kutengeneza jamii".

Hadiyth Ya 27

Kila Mtu Ana Jukumu La Kuchunga Atakaloulizwa

عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا) عَنْ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: ((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْأَمِيرُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَّةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلْدِهِ، فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa 'Abdullaah bin 'Umar (رضي الله عندهما) kwamba Mtume amesema: (**(Nyote ni wachunga na kila mmoja wenu ataulizwa kuhusu alichokichunga. Kiongozi ni mchunga, na mume ni mchunga juu ya mkewe na mke ni mchunga juu ya nyumba ya mumewe na watoto wake. Kwa hivyo nyote ni wachunga na kila mmoja wenu ataulizwa kuhusu alichokichunga)**).¹⁵

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kila Muislamu analo jukumu lake katika jamii [Al-Ahzaab 33: 72].

﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيَّنَ أَن تَحْمِلُنَّا وَأَشْفَقْنَ﴾

﴿مِنْهَا وَحْمَلَهَا إِلَّا نَسْنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾

((**Hakika Sisi Tulidhihirisha amana** [Amri na makatazo ya Allaah] **kwa mbingu na ardhi na majabali, lakini vikakataa kuipokea na vikaiogopa, lakini mwanaadamu akaichukua. Bila shaka yeye ni dhalimu mkubwa** [kwa kuwa hakutimiza amana, dhamana hii] **mjinga sana**)).¹⁶

2. Jukumu ni amana na kila mmoja ataulizwa kuhusu kutimiza kwake jukumu.
3. Kutimiza amana ni mionganini mwa sifa zitakazompatia Muislamu Pepo ya Firdaws [Al-Muuminun 23: 8].
4. Mume na mke washirikiane katika malezi ya watoto ili wakuwe katika maadili mazuri ya Kiislamu.

¹⁵ Al-Bukhaariy na Muslim.

¹⁶ Al-Ahzaab (33: 72).

5. Mwanamke wa Kiislamu ana cheo kikubwa katika nyumba kwa kuwa ana jukumu kubwa la ulezi wa nyumba yake.
6. Kutimizia amana au jukumu ni jambo mojawapo la kumwezesha mtu kuvuka As-Swiraatw Siku ya Qiyaamah [Hadiyth: *((...na zitatumwa amana na ar-rahm* [fuko la uzazi; uungaji udugu], **navyo vitasimama pembedni ya Swiraatw kuliani na kushotoni.....))**].¹⁷

---

¹⁷ Muslim.

Hadiyth Ya 28
Kuvumiliana Tabia Mbaya Katika Maisha Ya Ndoa Kwa Kukumbuka Tabia
Zilizo Nzuri

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلْقًا رَضِيَّ مِنْهَا آخَرَ)) مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Muumin** [mume] **asimchukie Muumin** [mke]. **Asipompendelea kwa tabia fulani ataridhika naye kwa tabia nyingine**)).¹⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Hakuna binaadamu aliyekamilika kwa tabia njema tupu. Kila mwanaadamu ana kasoro zake; aina moja au nyingine.
2. Kuishi pamoja kunadhihirishiana aina za tabia baina ya watu.
3. Inapasa kuvumiliana katika maisha ya ndoa, kwani kila mmoja ni mtihani kwa mwenziwe.

﴿ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ﴾

((**Na Tumewajaalia baadhi yenu wawe majaribio** [mtihani] **kwa wengine, je mtavumilia?**)).¹⁹

4. Uislamu unamsisitiza mume kumfanyia wema mke. [An-Nisaa 4: 19].
5. Hadiyth hii ni suluhisho mojawapo la kutatua matatizo baina ya mume na mkewe. [An-Nisaa 5: 128].
6. Inasisitiza Muislamu kuchagua mke mwema, kwani ndio sababu ya furaha yake duniani na Aakhirah.
7. Hii Hadiyth inamtaka mume awe makini wala asichukue hatua za haraka ambazo zinaweza kuvunja nyumba.

---

¹⁸ Muslim.

¹⁹ Al-Furqaan (25: 20).

Hadiyth Ya 29

Aliyekamilika lymaan Kwa Tabia Na Kumfanyia Wema Mke

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا
أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ خُلُقًا)) الترمذى وقال: حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Muumin aliyekamilika lymaan ni aliye na tabia njema kabisa, na wabora wenu ni walio bora kwa wake zao kwa tabia**)).²⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uislamu unasisitiza kuwa na tabia njema kwa kila mtu.
2. Mume anasisitizwa kumfanyia wema mkewe katika maisha ya ndoa, si kumfanyia uovu. [Ar-Ruum 30: 21] ((**Wala msisahau fadhilat baina yenu**)).²¹

﴿ وَعَاشُرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ﴾

((**Na kaeni nao kwa wema**)).²²
3. Inapasa kuweko subira baina ya mume na mke katika mitihani inayowakabili ya maisha baina yao. [((**Na mkisubiri ni kheri kwenu**))]²³
4. Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) ni kigezo bora kabisa katika kuamili ana na wake [Al-Ahzaab 33: 2]. [Hadiyth: ((**Mbora wenu ni yule aliye mbora kwa mke wake, na mimi ni mbora kwa watu wangu wa nyumbani [ahli]**))]²⁴ ((**Mwanamke ameumbwa kwa ubavu, na sehemu iliyopinda ya ubavu ni juu yake, ukijaribu kuunyoosha utauvunja, na lau utauacha utaendelea kupinda, nakuusieni [kuwafanyia wema]**)) wake zenu)²⁵ ((**Allaah, Allaah, kwa wanawake, hao ni**

---

²⁰ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Swahiyh Hasan.

²¹ Al-Baqarah (2: 237).

²² An-Nisaa (4: 19).

²³ An-Nisaa (4: 25).

²⁴ Ibn Maajah na Ad-Daarimiyy.

²⁵ Al-Bukhaariy na Muslim.

wasaidizi wenu walio kwenye mikono yenu, mmewachukuwa kama ni amana kutoka kwa Allaah, na imekuwa halali tupu zao kwenu kwa neno lake Allaah [Iyjaab na Qubuwl]).²⁶

---

²⁶ Muslim, Abu Daawud, Ibn Maajah, Ahmad.

Hadiyth Ya 30
**Mwanamke Asifunge Swawm Au Kumuingiza Mtu Kwenye Nyumba Bila
Ya Idhini Ya Mumewe**

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومُ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ. وَلَا تَأْذَنْ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ)) متفق عليه وهذا لفظ البخاري

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: (*(Si halali kwa mwanamke kufunga Swawm [ya Sunnah] ilhalilumumewe yupo [hakusafiri] ila kwa idhini yake. Wala asimruhusu mtu kuingia nyumbani kwake ila kwa idhini yake)*).²⁷

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Mwanamke hatakiwi kufunga Swawm ya Sunnah yoyote ila kwanza apate ruhusu ya mumewe, kwani huenda akawa anamhitajia kwa kitendo cha ndoa.
2. Mwanamke hapasi kumuingiza mtu yeyote nyumbani kwake bila ya ruhusa ya mumewe.

﴿فَالصَّلَاحَتُ قَيِّنَاتٌ حَفِظَتْ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفَظَ اللَّهُ ...﴾

((Basi wanawake wema, watiifu, wenyekuhifadhi [hata] wanapokuwa hawapo [waume zao] kwa Anavyotaka Allaah wajihifadhi kwa vile Allaah Amewahifadhi ...)).²⁸

3. 'Ibaadah za Sunnah zinashinda haki ya binaadamu.
4. Mke kufuata Shari'ah kama hii itamzuia mume kufanya zinaa.
5. Umuhimu wa kuhifadhi haki baina ya mke na mume ((Nao wanawake wanayo haki kwa Shari'ah kama ile haki iliyo juu yao. Na wanaume wana daraja zaidi kuliko wao)).²⁹

---

²⁷ Al-Bukhaariy na Muslim kwa lafdhi ya Al-Bukhaariy.

²⁸ An-Nisaa (4: 34).

²⁹ Al-Baqarah (2: 228).

6. Umuhimu wa kujilinda na maasi kwa jinsi ya kwamba hata 'Ibaadah ya Sunnah kama hii ambayo ni 'Ibaadah yenyeye malipo makubwa kutoka kwa Allaah سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى haitakiwi kutekelezwa. [Hadiyth: ((**Kila 'amali njema ya mwanaadamu inalipwa mara kumi na inaongezewa thawabu kutoka kumi hadi mia saba, na Allaah Anasema isipokuwa Swawm, kwani hiyo ni kwa ajili Yangu na Mimi Ndiye Nitakayemlipa**)])].³⁰
7. Mke kufuata amri ya kutozungiza mtu yeote yule nyumbani kwake. Na kufanya hivyo kutazuia fitna na hatari ya maasi ya zinaa baina yake na wanaume wasio mahaarim wake.
8. Utekelezaji wa Uislamu ni nidhamu kamili ya maisha hata katika mas-alah ya nyumba na unyumba. Nidhamu hii ikitofuatwa, basi kunatokea matatizo mengi katika utangamano baina ya mume na mke.
9. Kila shari'ah ilivoletwa na Uislamu ina hikma yake kubwa na hivyo Muislamu mwema na mzuri ni yule mwenye kuzifuata bila ya kuwa na uzito au kuchagua baadhi.

---

³⁰ Al-Bukhaariy na Muslim.